

TVRDOŠÍN

Orgán MsV KSS, MsNV

AUGUST 1986

Verní odkazu SNP

Slovenské národné povstanie, ktorého 42. výročie si pripomíname tento mesiac, patrí k najvýznamnejším a najslávnejším stránkam novodobých dejín našich národov. V SNP si pripomíname hrdinský a vlastenecký boj pracujúcich Slovákov, ktorí pod vedením KSC uskutočnili najväčšiu ozbrojenú akciu československého domáceho odboja v rokoch II. svetovej vojny, ktorá znamenala začiatok národnej a demokratickej revolúcie u nás. Vypuklo na najcitlivejšom mieste nacistického zázemia, čím pripútalo na seba významné vojenské sily a tak faktickým oslabením hitlerovskej moci prospelo k urýchleniu porážky fašistického Nemecka. Slovenský národ sa nikdy nezmieril s rozbitím a okupáciou Československa. Od prvých chvíľ rozbitia republiky sa formovali ilegálne skupiny s cieľom zničiť fašistický režim a obnoviť Československú republiku. V auguste 1944 slovenskí povstalci spoločne s Čechmi a príslušníkmi 27 národov Európy v ozbrojenom boji kládli základy nového života - základy ľudovodemokratického zriadenia. Na oslobodenom území bol obnovený spoločný štát Čechov a Slovákov, pracujúci ľud vedený KSC sa ujal politickej moci a začal riadiť výrobu a obnovu oslobodeného územia.

42 rokov, ktoré nás delia od historického 29. augusta 1944, podčiarkujú aktuálnosť aj tohtoročného Medzinárodného roku miaru, ktorý vstúpil do svojej druhej polovice. Dnešná naša socialistická skutočnosť, ktorá je charakterizovaná nebyvalým rozvojom celej našej spoločnosti - ekonomiky, kultúry, umenia, školstva, vysokou životnou úrovňou všetkých pracujúcich, priateľ-

skými a spojeneckými zväzkami so ZSSR, ktoré sa formovali počas SNP a oslobodzovania našej krajiny, naplnia nás oprávnenou hrdosťou nad tým, že obeť, ktoré priniesli bojovníci SNP a národnooslobodzovacieho hnutia neboli márne.

Dosiahnuté výsledky socialistickej výstavby u nás sú nezvratným dôkazom, že milióny našich pracujúcich správne chápu odkaz SNP a že svojou každodennou obetavou prácou naplňujú bojový program, ktorý nám zanechali účastníci povstania.

Štefan Klimčík

GALÉRIA

NAJLEPŠÍCH

Jedným z galérie najlepších je aj Miloslav Bahna, 40 ročný pedagogický vedúci z dielni SPŠ v Tvrdošíne. Narodil sa v Pukanci, na Oravu prišiel 15 ročný do SOU v Nižnej na Orave, kde sa vyučil za mechanika elektronických zariadení. Po skončení pracoval v typovej skúšobni, kde sledoval a testoval novovyrobené televízne prijímače. Zároveň popri zamestnaní študoval. Po získaní praktických a teoretických vedomostí prišiel pracovať na SPŠ do Tvrdošína, kde svoje vedomosti a skúsenosti odovzdával študentom,

Učarila mu elektronika

najskôr, ako dielenský učiteľ, neskôr ako vedúci. Okrem elektroniky sa zaujíma aj o výpočtovú techniku, študuje ju z odbornej literatúry a realizuje vo vyučovaní a tvorbe učebných pomôcok. Pracuje aj v SOČ, kde vedie krúžok talentovaných študentov, ktorí pod jeho vedením zhotovujú rôzne elektronické a mikropočítačové zariadenia na dobrej úrovni, o čom svedčia diplomy z krajských súťaží. Pracuje v spoločenských organizáciách. Je členom občianskeho výboru na sídlisku. Iba nedávno odovzdal funkciu predsedu ZV ROH a nahradil ju funkciou v ZO KSS a MsV KSS.

Z toho vidieť, že práce má veľa, ktorú vykonáva čestne a svedomite. M. K.

Z RADY MsNV

Na základe celospoločenského programu starostlivosti o matku a dieťa, v ktorom sa kladie dôraz na znižovanie chorobnosti detí v kolektívnych zariadeniach a zvyšovanie odolnosti voči chorobám, začala v školskom roku 1985/86 aj naša MŠ II. v Medvedzí s otužovaním detí vodou. Otužovanie prebiehalo v tesnej súčinnosti s rodinou, v uplatňovaní jednotných postupov pri priebehu otužovania, doby pôsobenia vody, v dodržiavaní stupňov teploty vody a v dôslednej príprave detí na samotné otužovanie. Aj napriek zlým priestorovým podmienkam sme s otužovaním začali v novembri 1985 v spolupráci s rodičmi, oddelením zdravotnej výchovy OÚNZ v Dolnom Kubíne a detskou lekárkou MUDr. Adrianou Raškovou. Zásadou pri otužovaní, ktorú sme museli predovšetkým dodržať, bolo postupné znižovanie teploty vody z 34 stupňov celzia na 14 stupňov celzia /každý týždeň sa znižovala teplota vody o 1 stupeň/, zvyšovanie času pôsobenia vody na hoľné predhriate telo dieťaťa. Ďalej sme museli dôsledne dodržať zásadu sústavnosti a systematickosti. Začínali sme teda s teplotou vody 34 stupňov celzia a postupne sme teplotu vody znižovali po týždni o 1 stupeň až na 14 stupňov. Práca bola veľmi namáhavá a zatažujúca, pretože deti v tejto vekovej skupine ešte dostatočne nemajú osvojené návyky sebaobsluhy, no aj napriek týmto ťažkostiam sme deti každé ráno prezliekali do trenírok, ktoré malo každé dieťa vlastné. Po rannom cvičení keď boli deti dostatočne prehriate, sme v miestnosti, kde teplo ta neklesla nad 20 stupňov, uskutočňovali otužovanie vo

Otužovanie detí vodou v MŠ II.

dou. S radostným očakávaním delfína, ktorý sme používali ako symbol otužilcov, prichádzali deti do kúpelne, kde si treli mokrou žinkou horné časti tela - ruky a hrud' za spevu motivačnej piesne "Už je ráno, delfín volá". Spolupráca MŠ s rodičmi v oblasti samotného otužovania bola na dobrej úrovni, pretože pre správny zdravotný účinok otužovania bolo nutné pokračovať v tomto procese v domácom prostredí, večer, tiež cez soboty a nedele. Stupne teploty vody rodičom signalizovala pravidelne zhotovovaná nástenka "Otužilček". Naším slávnostným dňom nevšedným, ale šťastným, bol 28. máj 1986, keď sa v priestoroch MŠ V. v Medvedzí stretli deti "Klubu otužilcov" z MŠ II. a MŠ V. za účelom vyhodnotenia otužovania. Na slávnostnom posedení sa zúčastnili rodičia a deti, učiteľky z jednotlivých MŠ, predstavitelia OÚNZ, OVZ, ONV-odboru školstva a MsNV v Tvrdošíne. Po krátkom kultúrnom programe boli deťom odovzdané preukazy a odznaky "Klubu otužilých detí", tiež malé upomienkové darčeky. Šťastné a usmievavé tváre detí svedčili o krásne prežitom dni v MŠ.

V budúcich rokoch chceme s otužovaním detí v tejto skupine detí pokračovať a spoločne dosiahnuť okrem zeleného, teraz ešte červený a modrý odznak "Otužilčeka". Veľkou trpezlivosťou učiteliek a dobrou spoluprácou rodiny a MŠ chceme prospieť hlavne k upevneniu zdravia detí, k poklesu chorobnosti a hlavne k zvyšovaniu ich telesnej zdatnosti.

Magdaléna Lucká
Mária Mariášová

V utorok 15. júla prvýkrát zasadala novozvolená rada MsNV. Predseda MsNV Ing. Šaško Ivan privítal prítomných poslancov, zvlášť privítal poslankyňu SĽ FZ s. Máriu Bušíkovú, ďalej poslancov ONV ss. Ing. Emila Pavlíka, Kamila Klimčíka a MUDr. Adrianu Raškovú. S. Šaško poinformoval prítomných poslancov o práci MsNV od posledného zasadnutia Rady. Ďalšie rokovanie prebiehalo v zmysle schváleného programu. Ako prvé sa prejednávali správy o výchovno-vyučovacích výsledkoch na školách na území mesta. Správy predkladali riaditelia škôl. Z predložených správ, ktoré podrobne rozoberali situáciu a stav na školách vyplýva, že v rozumovej výchove sa výsledky oproti vlaňajšiemu školskému roku zlepšili. Z celkového počtu 1 694 žiakov základných škôl neprospelelo v tomto školskom roku 27 žiakov, ale v mravnej výchove sa stav zhoršil predovšetkým na ZŠ v Medvedzí, kde bola 19. žiakom znížená známka z chovania, niektorým až na tretí stupeň. Pri analýze tohto zhoršeného stavu v správaní sa žiakov sa dospelelo k názoru, že veľký podiel na tomto má nedostatočná výchova v rodine. V mimoškolskej výchove sa žiaci ZŠ aktívne zapájajú do rôznych súťaží. V rámci okresu ale i kraja dosahujú dobré výsledky, čím šíria dobré meno nielen svojim školám, ale aj celému nášmu mestu. Dobré výsledky dosahuje aj ĽŠU v Tvrdošíne hlavne v hudobnom odbore - v hre na akordeón. Žiaci sa častejšie zúčastňujú na verejných žiackych koncertoch a postupových súťažiach s dobrými výsledkami. V závere sa prehodnotili socialistické záväzky občanov, plán KVC, výstavba skládky PDO.

Ľudové tradície nezanikajú

FS Spiežovec bol založený v septembri 1982 pri MsOD v Tvrdošíne. Zakladajúcimi členmi súboru boli Jana Cabadová, Anna Fúri - ková, Peter Kučka a Stanislav Vasek, ktorí spolu s pracovníkom MsOD Pavlom Koňuchom vytvorili koncepciu práce súboru.

Dňa 11. 12. 1982 sa uskutočnila premiéra súboru - bola to vlastne premiéra hudobnej a speváckej zložky súboru. Po jej uskutočnení dali stranické a štátne orgány mesta a okresu súhlas na dobudovanie i tanečnej zložky.

Celosúborová premiéra sa potom uskutočnila 12. 12. 1983, po ktorej bola súboru pridelená kategó-

ria "D".

20. 4. 1986 súbor úspešne absolvoval prehrávky na kategóriu "C" v Lietavskej Lúčke.

Štvorročná história súboru zaznamenala okolo 65 vystúpení na pôde mesta, okresu i mimo neho. Spomeniem niektoré z nich:

VIII., IX. a X. Podrohácke folklórne slávnosti v Zuberici, Okresná konferencia KSS v Kňažej r. 1983, Večer oravského folklóru v Bratislave r. 1983 a 1985, v júni a v júli 1985 a 1986 folklórne festivaly v PĽR, Oravský jarmok 1983, 1984, 1985 v Dolnom Kubíne, prehliadka folklórnych súborov kategórie A, B, C v Čadci. Ľudová hudba ako samostatná

zložka sa zúčastnila na XX. Folklórnych slávnostiach pod Poľanou v Detve, na Celoslovenskom festivale ľudovej hudby v Senci.

V súborovej práci - niekedy i veľmi ťažkej drine - no zväčša v radoosti i potešení z ľudovej hudby, spevu a tanca našlo doteraz pocit sebarealizácie okolo 75 mladých ľudí. Dnes tvorí kolektív súboru 35 nadšencov folklóru, ochotných obetovať pre súbor všetok svoj voľný čas. Ak by sa niektorí z Vás chceli na ňom v budúcnosti podieľať, prípadne medzi nás prísť, radi Vás medzi sebou uvítame. /sv/

6 Medailóniky z dejín Tvrdošína

TOARSIN - DOARDI - TURZ.

Kým sa Tvrdošín jasne nespomína v trnoveckej listine z roku 1265, s veľkou pravdepodobnosťou sa uvádza pod týmito tromi názvami. Prvé dva názvy sú v Zoborskej listine z roku 1111 a tretí je v listine Belu III. z roku 1183.

Toarsin spomína sa medzi obcami a farnosťami, z ktorých zoborský kláštor dostával dôchodky. Koloman tu potvrdzuje, čo už voľakedy Štefan kráľ dal a ustanovil. To, že Toarsin môže byť náš Tvrdošín, možno uzatvárať z toho, že v listine sa spomína aj Opátová v Turci a že neskôr roku 1332 Tvrdošín patril do nitrianskeho archidiakonátu, teda mohol patriť k zoborským obciam. To by pravda svedčilo o naozaj starobyľom pôvode Tvrdošína.

V tej istej listine z roku 1111 Koloman potvrdzuje, čo už dal Štefan kráľ ohľadom mýta, z ktorého patrí kláštoru tretina na týchto miestach: Nitra, Doardi, ktorý kraj sa volá Baba, celé Považie a Trenčín. Historici vysvetľujú Doardi ako Udvard-Dvory. Ale pre dve príčiny môže sa považovať skomolené Doardi za Tvrdošín. Najprv v zozname hlavných tricezím, colných staníc Orava /Tvrdošín/ spomína sa spolu s Trenčínom ako v zoborskej listine a spomínajú sa tam aj filiálky Tvrdošína a Trenčína, ktoré sú na Považí a podliehali týmto hlavným colným staniciam: Ilava, Beluša, Považská Bystrica, Žilina a Nové Mesto nad Váhom. Druhý dôvod je, že pri Doardi sa spomína Baba, pod ktorým menom sa spomína Babia hora ešte k roku 1677: "Hranica Bobrova šla od polnoci až k Babe". A k roku 1806 Gyurikovits píše: "Vo vrchoch Beskydy významný je vrch Baba, po poľsky Babia góra". Teda mýto Doardi môže byť Tvrdošín.

Kráľ Bela III. daroval roku 1183 tretinu cla, ktoré sa vyberalo v Narhyne /Nové Zámky/ a z mosta, ktorý je oproti Zoboru. Tieto dve mýta patrili colnej stanici Turz. Podľa Stanislava má sa čítať Tvrdz. Historik Marsina to tlmočí ako Turiec, ale v Turci nebolo takého mýta, ktoré by malo dosah na iné časti Uhorska, ale colná stanica v Tvrdošíne mala na starosti dopravu medzi Budínom a Poľskom, preto jej podliehali aj mýta na tejto ceste pri Nových Zámkoch a pri Nitre. To vidno aj z toho, že nitriansky biskup Jakub si dal listinu roku 1226 v Ostrihome hodnoverne opísať, aby sa mu nestratila, lebo sa odoberal na súdne pojednávanie v tejto veci, ktoré malo byť "na odľahlom mieste".

A tak je veľmi pravdepodobné, že v týchto včasných rokoch 1111 a 1183 spomína sa náš Tvrdošín v skomolených názvoch Toarsin, Doardi a Turz.

/pokračovanie v bud. čísle/

Záhradkárom

Tento rok ovocné stromy veľmi bohato zarodili ovocie, ktoré je v tomto ročnom období pomerne dosť zdravé. Ukazuje sa, že v raste trocha zaostalo pri menších zrážkach, čo je vidieť na jadrovom ovocí, najmä na jablkách. Každá sorta a druh je náročná na vlahu v dobe dorastania a vyfarbovania ovocia. Je preto potrebné, aby ovocné stromy boli dostatočne zavlažované. Pri nedostatku vlahy je ovocie menšie a vyfarbovanie je slabšie. Pripomínam, že aj v našich podmienkach je v pôde menej vlahy. Každý ovocný strom dá hodnotnejšie ovocie, keď sa mu dostatočne venujeme.

Mesiac august je veľmi vhodný na presadzovanie ľalií. Môžu sa presádzať ľalie biele, červené, ale aj kráľovské. Pôdu pripravíme tak, aby bola v plnej sile humusná a bez priemyselných hnojív. Ľaliám veľmi škodia priemyselné hnojivá, hlavne draselné. Sadíme ich vždy tak, aby sme dodržali hĺbku 8-10 cm. Po zasadení je dobré cibule hned zaľiať.

V mnohých záhradkách je vidno krásne rozkvitnuté ruže a ľudia zabúdajú na odstrihnutie odkvitnutého kvetu. A preto znova pripomínam, že túto časť je treba odstrániť, aby sme mali ďalšiu fázu kvetenstva. Zostrihujú sa tri listy na veľkokvetých a celá ruža na drobnokvetých ružiach. Dbáme aj na divo rastúce výhonky, ktoré vyrastajú z koreňového krčka ruží. Dajú sa dobre rozoznať podľa tvaru a farby listu. Ak také niečo zistíme, treba to hned vyrezať až u koreňa.

Začíname zber cesnaku.

Najskôr vyberáme nepaličiak, ktorý je v plnej zrelosti, lebo nadzemná časť je už žltá. Nenechávajme ho v zemi do štádia keď sa struky začnú rozdeľovať, lebo trvanlivosť je kratšia až o polovicu. Poznáme to podľa nadzemej časti rastliny. Nepaličiak dozrieva skôr a má len listy, paličiak dozrieva neskoršie a má semenové bobule.

Ak chceme dopestovať veľké bulvy zeleru, ktorý je veľmi dobrý do polievok a chceme si ho založiť na zimu, nesmieme zabudnúť, že zeler si vyžaduje kyprú pôdu. Zeler potrebuje veľmi veľa vody a preto ho treba dobre zavlažovať.

Ak máme už voľné hriadky po cibulovej zelenine, nenechávajme miesto pre rast buriny, ale využime túto plochu pre ďalšiu zeleninu. Zasadme si letný šalát a tak dopestujeme listovú zeleninu aj v druhej polovici leta.

Karol Hanulák

Pripravujeme

Mestské kultúrne stredisko v Tvrdošíne oznamuje milovníkom populárnej hudby, že dňa 12. augusta 1986 o 18,00 hodine sa uskutoční v kine JAVOR vystúpenie **B E Á T Y D U B A S O V E J** so skupinou **KAMENE** s názvom programu **RADŠEJ POMALY**.

Beáta Dubasová je mladá talentovaná speváčka, ktorá už zaznamenala na scéne populárnej hudby prvé významné úspechy. Jej piesne rozprávajú o obyčajných veciach, radostiach i starostiach, ktoré prináša všedný život. Sú výpoveďou mladého moderného dievčaťa.

Vstupné je 30,- 25,- Kčs. Pre žiakov ZŠ je vstupné 20,- a 15,- Kčs. Záujemci si môžu vopred zakúpiť vstupenky v kancelárii MsKS v Tvrdošíne a to v čase od 8,00 do 16,00 hodiny, alebo telefonicky objednať na čísle telefónu 2444.

Kino JAVOR

4. 8. THEO PROTI CELEMU SVETU	20. 8. ACH TÁ MLADOSŤ
5. 8. INÁ LÁSKA	21. 8. KULOVÝ BLESK
6. 8. CUDZIA A VLASTNÁ	22. 8. RÓMEO A JÚLIA NA DEDINE
7. 8. TRETIA STRANA MINCE	24. 8. KONEČNE NELEĽA
8. 8. K O N C E R T	25. 8. POSLEDNÍ MEJDAN
10. 8. R O Z S U D O K	26. 8. KONTRABAND
11. 8. AGÓNIA - KONIEC RASPUTINA	27. 8. DIAMANTOVÉ NÁMESTIE
13. 8. MONŠTRUM Z GALAXIE ARKANA	28. 8. C O L N I C A
14. 8. L E K Á R K Y	31. 8. VLÁDCOVIA SVETLA
15. 8. VZDIALENÉ VRCHOLKY HOR	
17. 8. K A L A M I T A	
18. 8. SKÚŠKA PILOTA PIRXA	
19. 8. DVAJA NIČOMNÍCI	

Detšké predstavenia

10. 8. PRÍHODY MALÉHO JEDNOR.
17. 8. DEVIATE SRDCE
24. 8. NO, POČKAJ ...
31. 8. TOTO LETO DOMA

TVRDOŠÍN: Noviny politického a štátneho vedenia mesta a závodov na jeho území. Vydáva MsNV a MsKS Tvrdošín. Zodp. redaktor: P. Koňuch. Red. rada: M. Kormanáková, V. Klimčíková, Ľ. Ondříková, O. Ficeková, M. Bajaničková. Vychádza jedenkrát mesačne. Počet výtlačkov: 1000. Tlač. DP pri MsNV D. Kubín. Povol. ONV č. 768/85-456/10-V-5